ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

THE RELATIONSHIP BETWEEN AGILE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR AND THE ROLE OF ENCOURAGING COMMUNITY PARTICIPATION IN ENVIRONMENTAL PROTECTION

พิศาล เจนใจ[1] , รศ.ดร. สุชาดา นันทะไชย[2] , รศ.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ[3]

Pisan Jenjai[1] , Suchada Nantachai[2] , prompilai buasuwan[3]

[1]นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
[2]อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
[3]อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 2) ระดับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 155 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่มีความเชื่อมั่น 0.957 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 127 ฉบับ หรือ ร้อยละ 81.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และด้านการบูรณะซ่อมแซม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, อไจล์, การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the level of agile leadership of school administrators under the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2, 2) the level of roles in promoting community participation in environmental conservation of those school administrations under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. and 3) to study the relationship between the agile leadership of school administrators and the role of promoting community participation in environmental conservation. The sample used were 155 school administrators and deputy directors by simple randomly sampling. The instrument used in this research was a 5 rating scale questionnaire with 0.957 reliability. The 124 questionnaires or 81.94% were returned. For the statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that 1) agile leadership of the administrators of the schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, overall were at the highest level. The aspect with the highest average was human relations. The aspect with the lowest average was creativity. 2) The role of promoting community participation in environmental conservation of administrators of the schools under the Bangkok Secondary Education Service Area Office Bangkok 2, overall was at a high level. The aspect with the highest averages were reuse and restoration. The aspect with the lowest mean was surveillance, supervision and prevention 3) the relationship between agile leadership of school administrators and the role in promoting community participation in environmental conservation was a moderately positive correlation statistically significant at 0.01 level

Keywords : Leadership, Agile, Encouraging Community Participation, Environmental Protect

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่างๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” ประกอบไปด้วย 1) **Volatility คือ ความผันผวนสูง** การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงสูง และรวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้ หรือเป็นสถานการณ์เปลี่ยนฉับพลัน แบบตั้งตัวไม่ทันหรือรวดเร็วมาก ซึ่งในปัจจุบันคือ Disruptive innovation นวัตกรรมที่พลิกผันอัตราการเปลี่ยนแปลงสูง (High rate of change) 2) **Uncertainty คือ สภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง**คาดการณ์ได้ยาก ขาดความชัดเจน ไม่สามารถหาข้อมูลที่ชัดเจนมายืนยันในแต่ละสถานการณ์ได้ ทำให้ยากต่อการตัดสินใจ เพราะโลกปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนสูง (Unclear about the present) 3) **Complexity คือ ความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ เชิงระบบ**มีปัจจัยมากมายและซับซ้อนต่อการตัดสินใจ (Multiple key decision factors) 4) **Ambiguity คือ ความคลุมเครือไม่ชัดเจน**ไม่สามารถคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจน (Lack of clarity about meaning of an event) ซึ่งประเด็นสำคัญสำหรับผู้นำองค์กรที่ต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันสถานการณ์ [6] ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ธุรกิจหรือองค์กรในปัจจุบันต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจหรือองค์กร อยู่รอด จึงเกิดแนวคิดหรือแนวทางในการทำงานในการพัฒนา**สินค้าและบริการ ที่เรียกว่า** แนวคิดการทำงานแบบอไจล์ (agile) คือ หนึ่งในแนวคิดการทำงานสมัยใหม่ที่สามารถนำมาปรับประยุต์ใช้ได้ในปัจจุบัน โดยTrends And Technology [11] เสนอว่า อไจล์ (agile) เป็นแนวทางในการทำงานไม่ใช่รูปแบบวิธีการหรือขั้นตอนในการทำงาน

และไม่จำกัดว่าแค่ต้องนำไปใช้กับการพัฒนาซอฟต์แวร์เท่านั้น แต่อไจล์ให้ความสำคัญในเรื่องคน การสื่อสาร และแนวทางที่จะนำไปใช้พัฒนาสินค้าและบริการขององค์กรให้ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้สินค้าและบริการเหล่านั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานรวมถึงผู้บริโภคอยู่เสมอ อาจกล่าวได้ว่า อไจล์ (agile) เป็นกระบวนการที่ช่วยลดการทำงานที่เป็นขั้นตอนและงานด้านการทำเอกสารลง แต่จะไปมุ่งเน้นในเรื่องการสื่อสารของทีมมากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ ได้รวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับตวงศักดิ์ นิภาพันธ์ [2] ที่มองแนวคิดการทำงานแบบอไจล์ (agile) ว่าไม่ได้มีเป้าประสงค์ที่จะดำเนินการตามกระบวนการที่คล่องตัวเพียงเท่านั้น แต่ยังมุ่งให้ผู้รับผลงานได้รับผลงานที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการไปพร้อมกันด้วย การทำงานแบบอไจล์ (agile) จึงสามารถตอบโจทย์การทำงานในยุคสมัยใหม่มากกว่า เพราะเป็นการทำงานที่เน้นการปรับเปลี่ยนแบบรวดเร็ว ว่องไว เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว แนวคิดการทำงานแบบอไจล์ (agile) นี้ช่วยให้ธุรกิจการพัฒนาซอฟต์แวร์ประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันของโลก [3,8,6]

ในส่วนขององค์กรทางการศึกษา การขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จตามโมเดลการพัฒนาประเทศ ไทยแลน 4.0 นั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและต้องมีรูปแบบการทำงานที่คล่องตัวและทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากกว่าเอกสารและการประเมินต่าง ๆ โดย Kamat [12] กล่าวถึง การประยุกต์อุดมการณ์แห่งอไจล์ (Agile manifesto) เป็นอุดมการณ์แห่งอไจล์ทางการอุดมศึกษา (Agile manifesto in higher education) โดยเสนอให้มีการมุ่งเน้นการให้ความสำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) มุ่งเน้นด้านการพัฒนาตัวผู้เรียนและตัวผู้สอนมากกว่าด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษา 2) มุ่งเน้นด้านการพัฒนาทักษะและการประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษามากกว่าด้านการแข่งขันกันทำผลงานของตนเอง 3) มุ่งเน้นด้านการให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีงานทำ ซึ่งจะช่วยสร้างการรับรู้จดจำในตัวสถาบัน มากกว่าเพียงด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 4) มุ่งเน้นด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าด้านการให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับตวงศักดิ์ นิภาพันธ์ [2] ที่ว่าอุดมการณ์แห่ง อไจล์ (agile) ทางการศึกษา คือ 1) ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียนมากกว่ากระบวนการหรือเครื่องมือ 2) ให้ความสำคัญกับสัมฤทธิ์ผลของการศึกษามากกว่างานเอกสาร 3) ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากกว่าแค่ทำตามหลักสูตร และ 4) ตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของผู้เรียนมากกว่าดำเนินการตามแผนการสอนนอกจากนั้นยังพบอีกว่าในทางการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมและการสะท้อนคิด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรส่งเสริมการจัดการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพยั่งยืน สู่เมืองหลวงการศึกษา และหนึ่งพันธกิจที่ต้องทำ คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้มีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจข้างต้น การที่จะบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันและอีกทั้งยังต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันทั้งในแง่สาเหตุของวิกฤตสิ่งแวดล้อมและบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในในสถานศึกษาและชุมชนรอบสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้งในด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อม ในด้านการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ จัดการศึกษามุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน สภาพแวดล้อม การสะท้อนคิดและข้อเสนอแนะของนักเรียนมากว่ากระบวนการ เครื่องมือ หลักสูตรและ

แผนการสอนต่างๆ โดยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มองการสะท้อนคิดและสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียน มีระบบการทำงานที่มีความคล่องตัวในการบริหาร มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมก็จะขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา และดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจถึงวิกฤตสิ่งแวดล้อมและปัญหาของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและส่งเสริมให้ชุมชนรอบโรงเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เท่าที่จำเป็น ร่วมกันการบูรณะซ่อมแซมและการบำบัดและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

จากการศึกษาข้อมูล และการตรวจเอกสาร ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำแบบอไจล์กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ยังไม่มีผู้ที่ศึกษามากนัก หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบอไจล์ก็จะก่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารการศึกษาสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การการศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 และทำให้ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมลดน้อยลงไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยใน 2 ประเด็น คือ ขอบเขตเชิงเนื้อหา และขอบเขตประชากร ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ คือ 1) องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำแบบอไจล์ [2] ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักด้านกรอบความคิด ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ดังนี้
   - 1.1 การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness)
   - 1.2 ความคิดสร้างสรรค์ (creativity)
   - 1.3 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และค่านิยม (vision, direction, and core value)
   - 1.4 กรอบความคิดเติบโต (growth mindset)
   - 1.5 เจตคติเชิงบวกต่อแนวคิดการทำงานแบบอไจล์ (positive attitudes toward agile)
2. องค์ประกอบหลักด้านพฤติกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 10 องค์ประกอบ ดังนี้
   - 2.1 ความกล้าหาญ และความกล้าเสี่ยง (courage and risk taking)
   - 2.2 การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น (inspire others)
   - 2.3 มนุษย์สัมพันธ์ (human relations)
   - 2.4 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (strong communication)
   - 2.5 ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ (trust)

2.6 การมองแบบองค์รวม (see and optimize the whole)

2.7 ความใฝ่รู้ (curiosity)

2.8 การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (change management)

2.9 การเสริมพลังอำนาจให้กับบุคลากร (empowerment)

2.10 ความเป็นเจ้าของ (ownership)

2) บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาหลักการและแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม [1] ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางตรงที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับบุคคลและองค์กร ดังนี้

1. การใช้อย่างประหยัด
2. การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก
3. การบูรณะซ่อมแซม
4. การบำบัดและการฟื้นฟู
5. การใช้สิ่งอื่นทดแทน
6. การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน

ขอบเขตประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 260 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 260 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan [13] ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 155 คน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย(Simple Random Sampling)

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามวิธีของ Likert ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามวิธีของ Likert

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 155 คน และส่งคืนทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ google form โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 81.94

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ ใช้ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบอไจล์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำแบบ อไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ Pearson(Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD) จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของของ Best(1981) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน (n=127)

ภาวะผู้นำแบบอไจล์(X_{tot})	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบหลักด้านกรอบความคิด(MS)			
การตระหนักรู้ในตนเอง	4.60	0.48	มากที่สุด
ความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.50	มาก
วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และค่านิยม	4.63	0.41	มากที่สุด
กรอบความคิดเติบโต	4.73	0.36	มากที่สุด
คติเชิงบวกต่อแนวคิดการทำงานแบบอไจล์	4.56	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	**4.58**	**0.39**	**มากที่สุด**
องค์ประกอบหลักด้านพฤติกรรม(BE)			
ความกล้าหาญ และความกล้าเสี่ยง	4.64	0.47	มากที่สุด
การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น	4.75	0.42	มากที่สุด
มนุษยสัมพันธ์	4.82	0.35	มากที่สุด
การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.76	0.37	มากที่สุด
ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ	4.80	0.36	มากที่สุด
การมองแบบองค์รวม	4.68	0.43	มากที่สุด
ความใฝ่รู้	4.67	0.39	มากที่สุด
การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง	4.77	0.43	มากที่สุด
การเสริมพลังอำนาจให้กับบุคลากร	4.78	0.33	มากที่สุด
ความเป็นเจ้าของ	4.77	0.42	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	**4.74**	**0.33**	**มากที่สุด**
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.66**	**0.34**	**มากที่สุด**

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\overline{X}$ = 4.66, SD = 0.34) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก($\overline{X}$ = 4.82, SD = 0.35) รองลงมาเป็นด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ($\overline{X}$ = 4.80, SD = 0.36) ส่วนในด้านที่อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับสุดท้าย คือ ความคิดสร้างสรรค์($\overline{X}$ = 4.40, SD = 0.50)

ในการวิเคราะห์บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD) จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของของ Best (1981) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษา

(n=127)

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(Ytot)	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
การใช้อย่างประหยัด	4.37	0.71	มาก
การนำกลับมาใช้ใหม่	4.39	0.71	มาก
การบูรณะซ่อมแซม	4.39	0.71	มาก
การบำบัดและฟื้นฟู	4.36	0.67	มาก
การใช้สิ่งอื่นทดแทน	4.36	0.67	มาก
การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน	4.35	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.37**	**0.60**	**มาก**

จากตาราง 2 บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.37 , SD = 0.60) เมื่อพิจารณาบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นรายด้านพบว่าการนำกลับมาใช้ใหม่และการบูรณะซ่อมแซมมีอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก($\overline{X}$ = 4.39, SD = 0.71) รองลงมาคือ การใช้อย่างประหยัด($\overline{X}$ = 4.37, SD = 0.71) และการเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน พบว่ามีอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับสุดท้าย ($\overline{X}$ = 4.35, SD = 0.65)

ในส่วนของการวิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบอไจล์กับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผู้วิจัยการวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

	RD	RC	RP	TP	ST	PV	**Ytot**
MS	0.532**	0.464**	0.541**	0.551**	0.458**	0.581**	**0.585****
BE	0.474**	0.344**	0.402**	0.483**	0.423**	0.512**	**0.493****
Xtot	**0.525****	**0.425****	**0.495****	**0.540****	**0.459****	**0.571****	**0.564****

(n=127)

** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่าภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา (Xtot) กับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Ytot) ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง 0.564 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากผลการวิจัยผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่และดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่

2. ระดับภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบหลักทั้งในด้านกรอบความคิด (MS)และด้านพฤติกรรม (BE)อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3. ระดับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กัน และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง 0.564 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1.จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงอาจเป็นไปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบอไจล์แฝงอยู่ทั้งในด้านกรอบความคิดและด้านพฤติกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอายุผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีอายุ 31-40 ปีและมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเกิด**ความผันผวน** การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้ หรือเป็นสถานการณ์เปลี่ยนฉับพลัน แบบตั้งตัวไม่ทัน และในปัจจุบัน คือ Disruptive innovation นวัตกรรมที่พลิกผันมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูง (High rate of change) ทั้งนี้ ยังมี**สภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูงอีกด้วย** คาดการณ์ได้ยาก ขาดความชัดเจน ไม่สามารถหาข้อมูลที่ชัดเจนมายืนยันในแต่ละสถานการณ์ได้ ทำให้ยากต่อการตัดสินใจมี**ความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในเชิงระบบ** มีปัจจัยมากมายและ

ซับซ้อนต่อการตัดสินใจ (Multiple key decision factors) **ความคลุมเครือไม่ชัดเจน**ไม่สามารถคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจน (Lack of clarity about meaning of an event) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเตรียมพร้อมกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต [6] ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก คือ มนุษยสัมพันธ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะก่อนการเข้ารับการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้ารับการอบรมจากสถาบันพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงาน มีทักษะในด้านต่างๆที่ผู้บริหารควรจะมี รวมไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ Mollor [15] ที่กล่าวว่าหนึ่งในภาวะผู้นำแบบอไจล์ต้องเป็นผู้สร้างสัมพันธ์ และความผูกพันในองค์กร ทั้งนี้มนุษยสัมพันธ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ซึ่งความน่าเชื่อถือไว้วางใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหาร และเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ การที่บุคลากรมีความไว้วางใจในองค์กรหรือไว้วางใจในผู้บริหารจะทำให้ทีมสามารถปรับตัวต่อสถานะการณ์ที่มากระทบได้ดี โดยการรักษาความไว้วางใจให้คงเส้นคงวาระหว่างคำพูดและการกระทำ ตลอดจนการแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทร เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Mersino [14] ที่กล่าวว่า เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออก อาทิ คำพูด คำสัญญา หรือการกระทำ ที่ทำให้ได้รับการยอมรับ เชื่อมั่น เชื่อใจจากผู้อื่น

ด้านที่มีอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นลำดับสุดท้ายคือ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สอดคล้องกับผลการศึกษาของตวงศักดิ์ นิภาพันธ์ [2] ที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้ยากเพราะเป็นการคิดหลากหลาย คิดแปลกใหม่และการเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นจะต้องเกิดจากการฝึกคิด สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน [7] ให้ความหมายไว้ว่า ความสามารถทางสมองนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรุงแต่ง ผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ทั้งคิดค้นและประดิษฐ์ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มิได้แต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้หรือสิ่งที่เป็นเหตุผลเพียงอย่างเดียว แต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่

2.จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีปัจจัยอื่นๆที่เข้ามามีบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล [9] พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมมี 2 ปัจจัยคือ การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม และความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ในองค์การมี 3 ปัจจัย คือ อายุ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับผลการศึกษาของวันวิสา เยือกเย็น [5] ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การนำกลับมาใช้ใหม่และการ

บูรณะซ่อมแซม อาจเนื่องมาจากบริบทของสถานศึกษาที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งสองด้านดังกล่าวเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางตรงที่ทุกคนสามารถทำได้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ง่ายจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ จึงส่งผลให้ชุมชนรอบสถานศึกษาได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้รวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับ มารียัม จ๊ะเต๊ะ [4] ที่พบว่า บุคคลมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต คู่มือและหนังสือ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้านที่มีอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย คือ การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตเมืองมีสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นอาคารบ้านเรือนและถนนหนทางชีวิตผู้คนไม่ค่อยมีความผูกพันกับธรรมชาติ เป็นสังคมที่เน้นวัตถุนิยม และความทันสมัยแบบตะวันตกทำให้ไม่ค่อยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันมีน้อยเพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่รอบตัวและมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งความผูกพันกับเพื่อนบ้านมีน้อยลง ทั้งนี้ เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการที่ต้องแข่งขันแย่งชิงกันในการดำรงชีวิต นึกถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมและด้วยนิสัยของคนไทยที่ชอบให้เรื่องเกิดขึ้นแล้วจึงคิดแก้ไข ส่งผลให้ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านการเฝ้าระวังดูแลและป้องกันเกิดขึ้นไม่มากนักในบริบทของชุมชนเมือง

3. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบอไจล์ในระดับมากเท่าใด บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะเกิดมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำแบบอไจล์มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยพบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ (creativity) มีอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบย่อยด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานใหม่ๆ ทำให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ในการบริหารงานและหนทางใหม่ๆในการแก้ปัญหาการทำงาน นอกจากนี้หากผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ก็จะช่วยยกระดับความสามารถของตัวผู้บริหารเองให้มีความอดทนและความคิดริเริ่มให้เพิ่มมากขึ้นและยังเป็นการพัฒนาความสนใจในงาน พัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และพัฒนาชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยการฝึกคิด เช่น ฝึกคิดเชิงบวก ฝึกคิดย้อนศร ฝึกคิดในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ฝึกคิดบนหลักของความเป็นจริง ฝึกคิดข้ามกล่องความรู้ ฝึกคิดแบบแตกหน่อทางความคิด

2. จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย คือ การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน เช่น การเฝ้าระวังการทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำคูคลอง การจัดทำแนวป้องกันไฟป่า เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรจะต้องส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านดังกล่าวให้เกิดขึ้นทุกระดับของอายุ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เมื่อเกิดความตระหนัก ความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดขึ้น ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ดังนั้น ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องพัฒนาภาวะผู้นำแบบอไจล์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบอไจล์มากขึ้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะมีโอกาสเกิดเพิ่มมากขึ้นด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้ต้องมีภาวะผู้นำแบบอไจล์ที่มุ่งเน้นแนวทางดำเนินงานตามกระบวนการที่คล่องตัว มุ่งให้ผู้รับผลงานได้รับผลงานที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ทั้งนี้สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีควบคู่ไปด้วย คือ การตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นด้วยเพราะในอนาคตสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มที่ถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นกลับเพิ่มมาแทนมากขึ้นเป็นลำดับจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์หลายประการ เช่น ปัญหาการแปรปรวนของภูมิอากาศโลก การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ ภัยพิบัติมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น มลพิษสิ่งแวดล้อมขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงอยู่และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ลุ่มลึกของภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา และบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มากยิ่งขึ้นจึงควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเน้นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ อาทิ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และ/หรือการสนทนากลุ่ม

2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับอื่น เช่น สถาบันอาชีวศึกษา หรือศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาประเภทอื่นเพิ่มเติม เช่น สถานศึกษาของเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และเพื่อหาข้อแตกต่างทั้งด้านระดับของภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหาร ระดับบทบาทการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือรูปแบบการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้ภาวะผู้นำแบบอไจล์เป็นกรอบความคิด

4. ควรศึกษาบทบาทการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริหารตามรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยรูปแบบใหม่ BCG Economy Model

เอกสารอ้างอิง

[1] กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก https://reo16.mnre.go.th/reo16/knowledge/detail/149

[2] ตวงศักดิ์ นิภาพันธ์. (2564). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบอไจล์สำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[3] พรรณพร คงยิ่งยง. (2561). เมื่อ HR Go Agile . สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2564, จาก https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/120715

[4] มารียัม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

[5] วันวิสา เยือกเย็น. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[6] ศศิมา สุขสว่าง. (2562). Agile คืออะไร ความหมาย-หลักการ-แนวคิดของ Agile ในการทำงานแบบใหม่ โดย ศศิมา สุขสว่าง. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2564, จาก https://www.sasimasuk.com/17224201/agile

[7] สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์การคิดเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อจาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb13.pdf

[8] เอกพล บันลือ. (2561). ล้มให้เร็ว ลุกให้ไว ภารกิจปรับองค์กรไปสู่แนวคิด Agile ในแบบของ SCB. สืบค้นเมื่อจาก https://thestandard.co/scb-agile/

[9] เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล. (2554). ความตระหนักและการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์การภาครัฐ:ศึกษากรณีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

[10] Cronbach, L. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. Illinois: University of Illinois.

[11] Trends And Technology. (2562). การทำงานแบบ Agile แนวคิดในการทำงานขององค์กรยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 23 September 2021, จาก https://www.tnt.co.th/news/162-agile-framework-working-principle-for-modern-company

[12] Kamat, V. (2012). Agile Manifesto in Higher Education. Goa: Goa University.

[13] Krejcie, R. V. and D. W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” Educational and Psychological Measurement 30: 607-610.

[14] Mersino, A. (2018). Agile Leader Role During an Agile Transformation (Online). www.vitalitychicago.com/blog/what-leaders-role-agile-transformation., September 10, 2021.

[15] Mollor, C. (2019). The five key drivers of agile leadership. September 10, 2021, from https://mcgpartners.com/the-future-of-leadership-agility